

Rzeczowniki zakończone na **-us/-ys**

Rzeczowniki pochodzące od przymiotników zakończone na **-us/-ys** służą do nazywania cechy lub sytuacji.

Jak je tworzymy?

Proces tworzenia wyrazu pochodnego zależy od końcówki wyrazu pierwotnego:

- Jeżeli przymiotnik jest zakończony na **-e, -o/-ö** lub **-u/-y**, dodajemy końcówkę **-us** lub **-ys**. Przykłady:

Przymiotnik		Proces tworzenia wyrazu pochodnego		Rzeczownik odprzymiotnikowy	
hullu	<i>szalony</i>	hullu	+ -us →	hulluus	<i>szaleństwo</i>
terve	<i>zdrowy</i>	terve	+ -ys →	terveys	<i>zdrowie</i>

- Jeżeli przymiotnik jest dwusylabowy i zakończony na **-as/-äs**, wyraz odmieniamy przez przypadek genitiivi, a następnie usuwamy końcówkę **-an/-än**. Na końcu dodajemy końcówkę **-us** lub **-ys**. Przykłady:

Przymiotnik		Wyraz w genitiivi	Proces tworzenia wyrazu pochodnego		Rzeczownik odprzymiotnikowy	
rikas	<i>bogaty</i>	rikkaan	rikkaan	+ -us →	rikkaus	<i>bogactwo</i>
sairas	<i>chory</i>	sairaan	sairaan	+ -us →	sairaus	<i>choroba</i>
hidas	<i>wolny</i>	hitaan	hitaan	+ -us →	hitaus	<i>powolność</i>

- Jeżeli przymiotnik jest zakończony na **dwie samogłoski**, od wyrazu podstawowego usuwamy końcówkę **-a/-ä**. Na końcu dodajemy końcówkę **-us** lub **-ys**. Przykłady:

Przymiotnik		Proces tworzenia wyrazu pochodnego		Rzeczownik odprzymiotnikowy	
korkea	<i>wysoki</i>	korkea	+ -us →	korkeus	<i>wysokość</i>
leveä	<i>szeroki</i>	leveä	+ -ys →	leveys	<i>szerokość</i>
vapaa	<i>wolny</i>	vapaa	+ -us →	vapaus	<i>wolność</i>

Uwaga!

Rzeczowniki zakończone na *-us/-ys* i pochodzące od czasownika mają inną odmianę przez przypadki niż rzeczowniki z podobną końcówką, ale pochodzące od przymiotnika lub rzeczownika. Porównaj:

- **vastaus** *odpowiedź* - rzeczownik odczasownikowy (pochodzi od czasownika **vastata** *odpowiadać*)
- **vapaus** *wolność* - rzeczownik odprzymiotnikowy (pochodzi od przymiotnika **vapaa** *wolny*)

Przypadek	VASTAUS		VAPAUS	
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
NOMINATIIVI	vastaus	vastaukset	vapaus	vapaudet
PARTITIIVI	vastausta	vastauksia	vapautta	vapauksia
RDZEN	vastaukse-	vastauksi-	vapaude-	vapauksi-
GENETIIVI	vastauksen	vastausten / vastauksien	vapauden	vapauksien
INESSIIVI	vastauksessa	vastauksissa	vapaudessa	vapauksissa
ELATIIVI	vastauksesta	vastauksista	vapaudesta	vapauksista
ILLATIIVI	vastaukseen	vastauksiin	vapauteen	vapauksiin
ADESSIIVI	vastauksella	vastauksilla	vapaudella	vapauksilla
ABLATIIVI	vastaukselta	vastauksilta	vapaudelta	vapauksilta
ALLATIIVI	vastaukselle	vastauksille	vapaudelle	vapauksille
ESSIIVI	vastauksena	vastauksina	vapautena	vapauksina
TRANSLATIIVI	vastaukseksi	vastauksiksi	vapaudeksi	vapauksiksi

Jak widać powyżej, mimo że te dwa rzeczowniki mają podobną końcówkę w wyrazie bazowym (**-aus**), odmiana przez przypadki wygląda zupełnie inaczej, przede wszystkim w liczbie pojedynczej.

Ćwiczenie 13. Utwórz rzeczownik zakończony na -us/-ys od poniższych przymiotników.

PRZYKŁAD:			
harmaa	(szary)	→	harmaus (szarość)
1. ahdas	(ciasny)	→ (ciasnota)
2. ahne	(chciwy)	→ (chciwość)
3. aito	(prawdziwy)	→ (autentyczność)
4. kostea	(wilgotny)	→ (wilgotność)
5. nopea	(szybki)	→ (szybkość)
6. pimeä	(ciemny)	→ (ciemność)
7. puhdas	(czysty)	→ (czystość)
8. rakas	(kochany)	→ (miłość)
9. sokea	(niewidomy)	→ (ślepotą)
10. ujo	(nieśmiały)	→ (nieśmiałość)
11. vaikea	(trudny)	→ (trudność)
12. viisas	(mądry)	→ (mądrość)
13. ylpeä	(dumny)	→ (duma)

Ćwiczenie 14. Napisz, od jakiego wyrazu pochodzą poniższe rzeczowniki zakończone na -us/-ys. Następnie utwórz mianownik (nominatiivi) liczby mnogiej. Część rzeczowników pochodzi od czasownika, a część od przymiotnika.

CZASOWNIK/ PRZYMIOTNIK	WYRAZ POCHODNY	LICZBA MNOGA
PRZYKŁAD:		
hieno (wyborny, subtelny) →	hienous (subtelność) →	hienoudet (subtelności)
vihjata (dawać do zrozumienia) →	vihjaus (wskazówka) →	vihjaukset (wskazówki)
1. →	pehmeys (miętkość) →
2. →	arvaus (zgadywanie) →
3. →	vihreys (zieleń) →
4. →	kampaus (uczesanie) →
5. →	takaus (poręczenie) →
6. →	hautaus (pobrzeb) →
7. →	hölmöys (głupota) →
8. →	viileys (chłód) →